Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Det gotländska skogsrikets värden och värderingar

Emil Sandström

2019-11-09

Upplägg

- Uppdrag och genomförande
- Den gotländska skogens särskildhet
- Skogens tillskrivna värden och värderingar
- Skogens framtidsberättelser
- Framåtsiktande förslag

Uppdraget

- i) Vad betyder skogen för gotlänningen?
- ii) Vad betyder skogen för Gotland?
- iii) Dialog som metod

Metod/genomförande

- Totalt har vi (28 studenter och lärare) samtalat med och intervjuat över 150 skogliga aktörer på Gotland. (Alla citat anonymiserade.)
- 12 Semistrukturerade gruppintervjuer fördelade över stora delar av Gotland
- 10 ”Framtidsverkstäder”
- 10-tal miniföreläsningar med olika skogliga aktörer (ex svenska kyrkan, biokolinnovatörer, friluftsfrämjandet, turismföretagare etc)
- 3 studieresor

Den gotländska skogens särskildhet

- Avsaknaden av bolagsskog, men kyrkan är en stor aktör
- Många ”mindre” privata skogsägare (ca 4000) där skogen ofta utgör en ”sidoverksamhet”
- Unik skogskomposition; Alm, rönn, oxel mm i tallskogen
- Endast en större såg
- Förhållandevis låg bonitet
- Härbärgerar flera unika biotoper och hotade arter
- Skogshistoria (skogsbete, ängena, fornminnen etc)

Skogens som produktion och sparkonto

"… Idéen med att så, är att skörda den men det är olika tidsskalor på skog och vete. Det handlar inte om att skogen ska försvinna utan att det kommer nytt."

"Jag ser kronor och ören och en tillfredsställelse när det växer. Blir bättre för varje år. Man lämnar mer efter sig mer än man tar."

Skogen som arv, ansvar och identitet

”Man vill lämna skogen vidare så som man själv fick den. Det blir inte för sin egen skull eftersom tidsperspektivet är långt, men man vill inte vara den som bryter förvaltningen av skogen”

Jag är uppväxt med det [skogen], har gått med min farfar och min far i skogen sedan jag var liten. Jag har varit med dem och det tycker jag har varit en bra uppväxt. Det tycker jag att de mina [barn] också ska få.

”Skogen för mig är allt (…), jag kan inte vara utan skogen”.

Skogens som idrott, rekreation och friluftsliv

Skogen som turism- och åskådningsmaterial

Skogen som kulturhistoria och betesresurs

Skogen som andrum

“Om något är jobbigt så åker man ut i skogen och då känns allting bättre. När vår vaktmästare dog, dagen efter så var det en chock för alla så åkte jag till skogen och då kändes det bättre sedan”

Skogen som värmande gemenskap

Studenterna skickar ett litet extra varmt till tack till dig Lasse O för det varma skogs - mottagande

Skogen som ”klimaträddare” och ”klimatbuffert” och biologisk mångfald

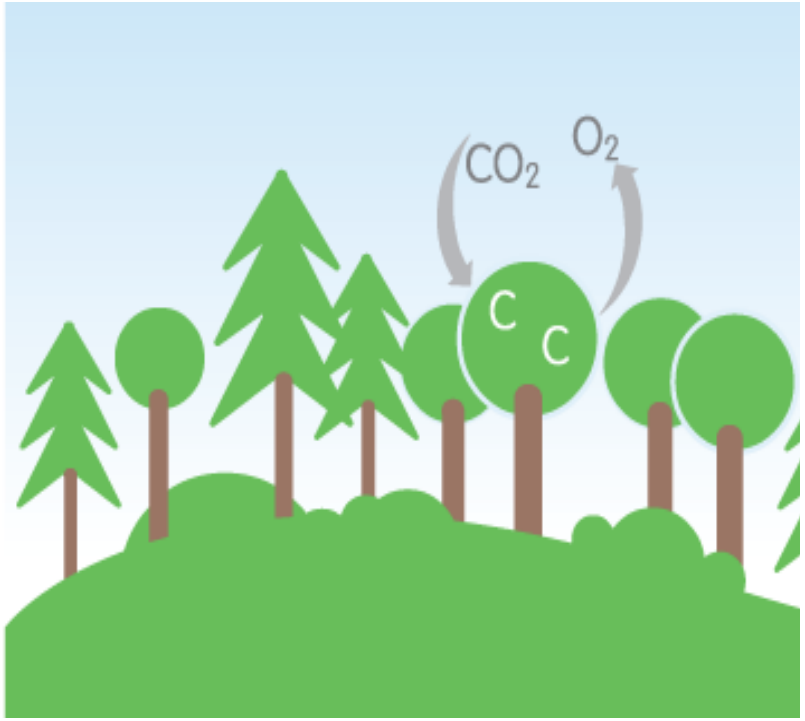

Skogen som skafferi

Skogen som konfliktarena

Skogen som konfliktarena

”Det finns väldigt mycket skyddad skog på Gotland. Lite överdrivet kanske i förhållande till arealen som brukas. Mycket av den skyddade skogen har de lagts skydd på för att den är skött på ett visst sätt. Det har tagits ut ved, det har tagits ut timmer, det har till en viss del betats. Skogen har fått en viss prägel… nu är den här skyddsvärd - nu finns det ett visst antal arter. Men man [länsstyrelsen] förstår inte att den ser ut så på grund av skötseln. (...) så upplever ju våra skogsägare nu, de blir lite straffade för att skogarna sköts på det här viset, av flera generationer tillbaka.”

Skogens dilemman och konflikter

- Vi tillskriver skogen olika värden beroende på bakgrund och sammanhang
- Skogen är både en privat och gemensam resurs (sk.”common pool resource”)

Skogen härbärgerar en myriad av värden!

”Sen är det ju terapi för mig med jakten, jag behöver inte skjuta utan bara att höra taxen springa... och det med dofter. Det är så mycket värden [i skogen] som man kanske blir lite hemmablind för ibland.”

Skogens framtidsberättelser

- Skogens mångbrukspotential
- Varsamt skogsbruk i skyddade områden

Skogens framtidsberättelser

- Fler arenor för samtal och ökat inflytande
- Kompetensbehov

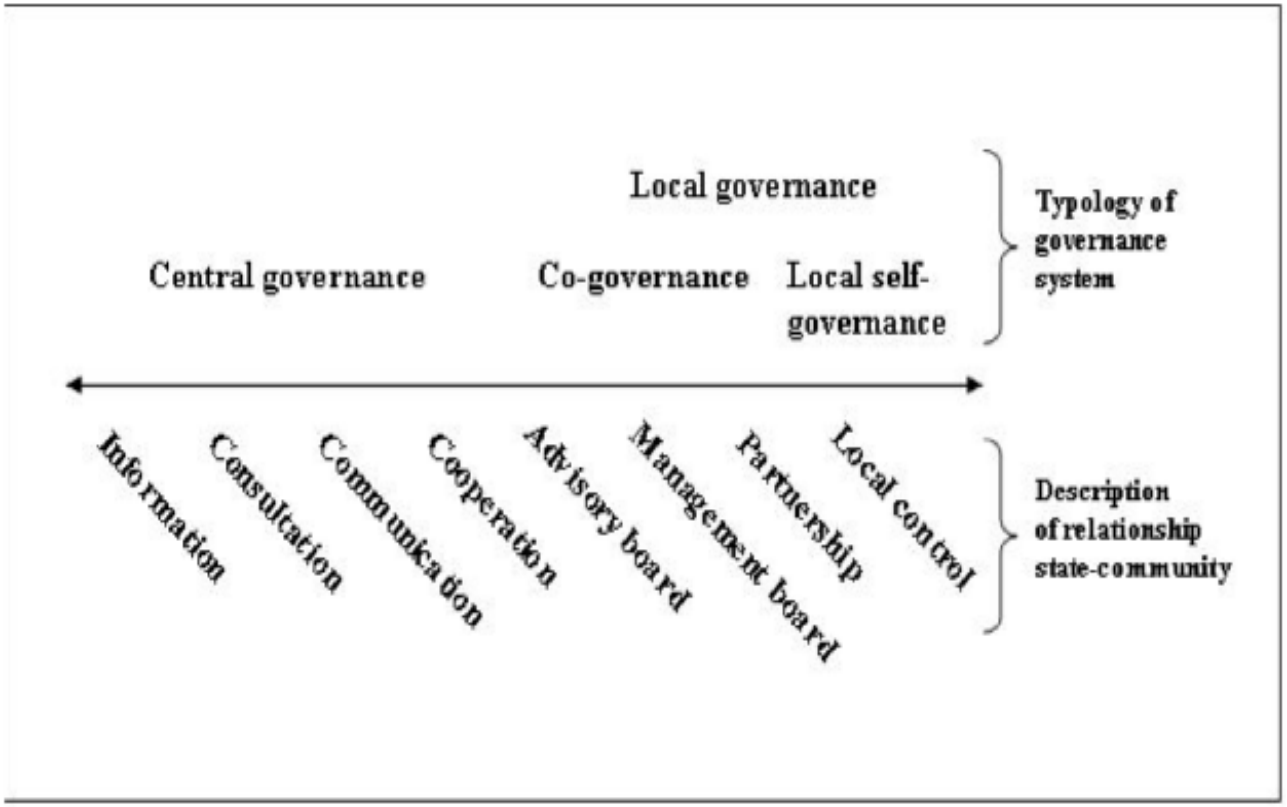

Förvaltning och deltagande (Sandström, 2008)

Diskussion: Skogliga framtidsutmaningar

Legitimitetsutmaningen: Hur utveckla legitima förvaltningslösningar för resurssystem där det ofta finns diamentralt olikartade intressen?

Representativitetsutmaningen: Vem eller vilka ska delta? Vem ska bestämma om vilka som ska delta?

Slutsatser och några förslag på rekommendationer

Det finns ett behov av att;

- öka kunskaperna och acceptansen om skogens mångfald och mångbruk av värden för lokal och regional utveckling, tex genom inrättande av ett regionalt skogsnätverk/skogsråd för att konsolidera idéer om skogens mångbruk och hur skogens värden kan vidareförädlas
- stärka legitimiteten och representativiteten inom naturskyddet, genom tex innovativa förvaltningslösningar som tillåter varsamt skogsbruk med ökat lokalt inflytande i förvaltningen av skyddade områden.
- utveckla alternativa skogs- och affärsmodeller till det klassiska produktions skogsbruket
- institutionalisera samverkan, dialog, delaktighet och kunskapsutbyte om skogsbrukets värden och skogsbrukets förutsättningar mellan olika aktörer (tex genom medborgardialoger, innovativa förvaltningsmodeller etc)

Stort tack för uppmärksamheten och för att ni släppt in studenterna i era hem, bygdegårdar mm samt för att ni vågat låta våra studenter genomföra den här studien!